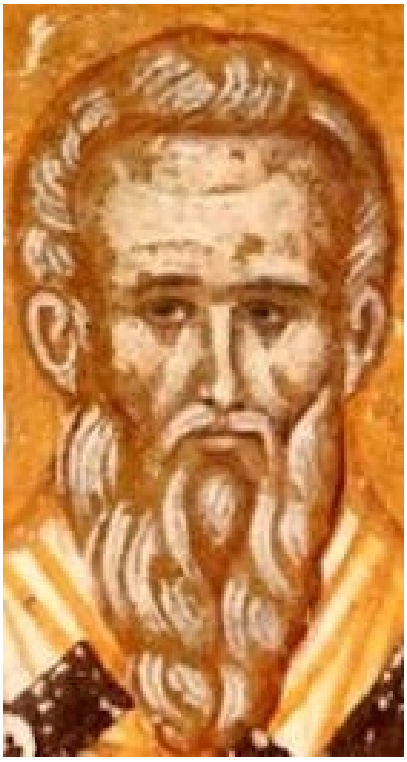
25.04.2013 г. / 21:11:09

Вяра

09.05 по еретическия, †26 април по църковния календар - Св. Василий, епископ Амасийски. Св. праведна Глафира

Страданието на свети свещеномъченик Василий, епископ Амасийски († ок. 323 г.)

Свети свещеномъченик Василий, епископ Амасийски. Фрагмент от стара стенопис, Косово, Сърбия

След гибелта на нечестивия римски император Максенций, който като враг Божий, бил сразен със силата на Господния Кръст, явен в небето на Константин Велики, и загинал, както някога фараонът в морските дълбини, Римската империя на запад най-накрая си отдъхнала след жестоките смъртни присъди. На изток гоненията срещу християните

продължавали от страна на другия Божий враг, император Максимин, който хулел истинския Бог и жестоко преследвал верните служители на Христа. Благоверният цар Константин изпратил срещу него Ликиний, който бил женен за неговата сестра. Ликиний тогава вярвал в нашия Господ Иисус Христос и с Божията помощ така разбил Максимин, че той едва се спасил чрез бягство с малък отряд; но спасявайки се от ръцете на Ликиний, не избягнал Божията ръка. Когато се криел в киликийския град Тарс, внезапно цялото му тяло се покрило с неизлечими рани, тъй че от нетърпимите, като огън, страдания той се мятал по земята, тялото му като топящ се восък капело на парчета от костите му и грешната му душа се държала само в скелета без тяло и кръв. Накрая и костите с мъчителни болки започнали да се отделят една от друга и той като осъзнал, че в своето безбожие и жестокост е преследвал и убивал невинните Христови раби, проклел своите богове и умрял.

Ликиний, който завладял целия изток, тържествено влязъл заедно със съпругата си в Никомидия. Отначало навсякъде царували мир и тишина за радост и веселие на верните, които си отдъхвали след жестокото гонение на Максимин, но врагът на всичко добро, дяволът, отново потопил християните в морето на скръбта. Ликиний, след като се укрепил на изток, отстъпил от Христа Бога и се завърнал към мерзостното идолослужение, на което бил възпитан. Той приел християнската вяра и се заклел на Константин никога да не отстъпва от християнството, а винаги да го защитава само за да раздели престола с него и да се ожени за неговата сестра християнка. После, като станал император на Изтока, забравил за милостта на Христа Бога, Който му помогнал да победи Максимин и да завладее Изтока, забравил благодеянията на цар Константин, отвърнал се от него, както и от Христа, и станал негов зъл враг. В Никомидия той открито

се отрекъл от християнството, започнал да се покланя на идолите, наредил навсякъде да се възстановят езическите жертвоприношения и отново започнал да преследва верните. Най-напред прогонил от царските палати всички християни: и сановниците, и слугите, и оръженосците, започнал да се присмива над Христовото милосърдие, върнал се към езическите вярвания и без срам се предал на плътските грехове. Той потънал в разврат и насилствено съблазнявал към прелюбодействие сенаторските жени и дъщери, особено християнките, за да се надсмива на светиите и на самия Бог Христос.

Като виждала това неговата съпруга, вярна християнка, на име Констанция, скърбяла от цялото си сърце и тайно с писма разказвала за всичко на брат си Константин.

Сред нейните прислужници в двореца имало една девица, прекрасна на лице и целомъдрена, на име Глафира, християнка, която произхождала от благородно италианско семейство. Видял я Ликиний и разпалван от нечиста похот, заповядал на старшия си евнух, на име Венигн, да ѝ извести за неговата страст. Венигн разказал на Глафира, че царят, като оказва голяма чест, я е обикнал и иска да се види с нея и заповядал да се подготви да приеме царя. Но благочестивата девица, като имала у себе си страх Божий, се възмутила от това предложение и позорно прогонила евнуха, като го обвинила в безсрамие и беззаконност. Опасявайки се да не би да възбуди подозрение и ревност у царицата, Глафира разказала всичко и я замолила с такива думи:

- Заради Господа, Който е създал небето и земята, и от Когото ти се боиш, и на Когото вярно служи твоят брат Константин, не допускай моето девство да бъде накърнено от беззаконния развратник.

Като чула тези думи, царицата горещо обикнала Глафира

заради нейното целомъдрие и Божий страх и започнала да замисля как да я укрие. Когато царят запитал за нея, царицата заповядала да пуснат в двореца слух, че Глафира е изгубила ума си и лежи смъртно болна. Слухът стигнал и до царя и той престанал да мисли за Глафира. Тогава царицата, като изчакала момента, тайно пуснала от двореца благочестивата Глафира, като изобилно я надарила със злато, сребро, скъпоценни камъни, богати съдове, най-красиви дрехи и всякакви други неща. Като придала в услуга и много роби и робини, царицата я връчила на грижите на няколко от своите честни и благочестиви слуги и им заповядала да изпратят девицата в Армения, като не казват за нея на никого нито дума, и да преживяват там, докато Бог не измени обстоятелствата към по-добро. Слугите дали на царицата дума да изпълнят заповедта най-внимателно. Те облекли Глафира и прислужниците в мъжки дрехи и благополучно я извели от Никомидия. След дълго пътешествие, приближавайки се вече към Армения, те пристигнали в град Амасия, където живеел Понтийският митрополит.

Красотата на града пленила Глафира; тя предложила на спътниците да останат в него, ако там се намерят християни, и наредила да разпитват минувачите. Насреща им идвал един младеж, който живеел в дома на уважавания амасийски гражданин Квинтий. Този младеж се досетил, че странниците са християни, които търсят свои единоверци, и съобщил за това на господаря си. Квинтий веднага сам излязъл да посрещне пътниците, поканил ги в своя дом и им предложил да останат да живеят там, колкото поискат. Той казал, че самият е християнин, че в града има много християни и че те имат почтен епископ, подобен на апостол. Пътниците с радост изслушали тези думи, отишли при Квинтий, който им предоставил за живеене отделно помещение.

Посетил ги епископът на града, на име Василий, за когото ни

предстои да говорим, човек красноречив, надарен с духовни добродетели. Той запитал странниците кои са и откъде идват. Целомъдрената Глафира му разказала цялата истина - че е родом от Италия, изповядва християнската вяра, била е прислужница на сестрата на цар Константин, съпруга на цар Ликиний, разказала и за причината на своето странстване. Като изслушал разказа, светият епископ Василий и Квинтий забранили на слугите да излизат където и да било от дома и да разговарят с когото и да било, за да не разбере за нея управителят на града и да не пострадат заради нея всичките Амасийски християни.

По това време светият епископ Василий строял храм в града, тъй като християните имали само малка църквица извън града. Блажената Глафира предала на епископа за църковния строеж много злато и сребро, всичкото, което ѝ дала царицата, като не оставила за себе си нищо. Тя написала на царицата къде се крие и в чий дом живее; написала и за строежа на църквата, като молела да изпрати още злато за довършване на работата и за украса на храма. Царицата с радост изпълнила молбата, изпратила изобилни дарове за църквата и за епископа и в писмо връчила целомъдрената Глафира на грижите на свети Василий.

Не след много време, по коварствата на дявола, се случило писмото на Глафира до царицата да попадне в ръцете на евнуха Венигн, който така научил, че девойката, която всички смятали за умряла, е жива и се намира в Амасия. Всичко това Венигн предал на Ликиний, който страшно разярен написал в писмо на управителя на град Амасия заповед да окове християнския епископ Василий и робинята на царицата Глафира в окови и незабавно да ги изпрати в Никомидия. Но по Божия воля блажената и свята дева Глафира починала, преди заповедта да пристигне до Амасийския управител. Тогава управителят оковал и изпратил в Никомидия само

Василий, а за Глафира съобщил, че тя вече е умряла. Заедно с епископа тръгнали и двама дякони, Партений и Теотим, които претърпели по пътя много страдания от нечестивите и жестоки воини. В Никомидия Божият раб Василий бил затворен в тъмницата, а Партений и Теотим се заселили недалеч при един страннолюбив християнин на име Елпидифор.

Като научил всичко за свети Василий, Елпидифор подкупил със злато един познат тъмничен стражар, за да получи достъп до епископа за себе си и за двамата дякони. Така те често идвали при свети Василий, всеки ден пеели свещени песнопения, а нощем усърдно се молели.

В навечерието на деня, в който трябвало да се яви при царя на разпит, светият епископ повикал стражата и го помолил да извика дяконите и Елпидифор. Тъмничарят охотно изпълнил поръката. Тогава Василий започнал както обикновено да пее Давидовите псалми, започвайки от псалома: “Спомни си, Господи, Давида и всичката му тъга”. Когато стигнал до думите: “и (да) се преселя на край-море, - и там Твоята ръка ще ме поведе, и Твоята десница ще ме удържи”, повторил ги три пъти, като въздигнал ръце. Като видели скръбта и сълзите на молещия се, дяконите се усъмнили, че епископът се е уплашил от предстоящите мъчения. Но той знаел значението на тези думи, предсказвайки, че неговото тяло, след като му отсекат главата, ще бъде хвърлено в морето. Като свършил да пее псалми, вече на разсъмване, епископът казал на дяконите:

- Братя мои, по дяволска подбуда ни предстоят жестоки изкушения. Но вие не се страхувайте, не изнемогвайте от страданията, мъжествено и непоколебимо стойте във вярата, за да не се посрамите в деня на Господнето пришествие. С духовните си очи бодро се обръщайте към Този, Който Единствен може да ни спаси, Който може да превърне скръбта

ни в радост, плача във веселие, сълзите в смях, трудовете в покой. Всичките блага и удоволствия на живота смятайте за нищожни заради Сина Божий Иисус Христос, та заедно с всички светии да станете наследници на Неговото Царство. Знайте, деца мои, че през тази нощ ми се яви Самият Господ и ми откри какъв край на живота ме очаква и колко ще бъде проявена Неговата слава чрез мен, Божия раб. И тъй, вие не скърбете, но се върнете обратно вкъщи и утвърждавайте братята в духа на християнството. Вместо мен изберете за епископ Евтихий, сина на Калист. Така ми каза Бог. Той ще ви предаде моето грешно тяло.

Дяконите горко плачели. Епископът, като казал още и обичайното поучение, убеждавал ги да се върнат в Амасия. Към Елпидифор се обърнал с тези думи:

- Братко мой, ти си избран от Бога да служиш на странниците и за своята любов ще получиш вечна награда на небето. Връчвам на тебе тези две мои духовни деца, пази ги и сподели тяхната скръб. А когато Бог те призове да Му послужиш, потруди се усърдно.

Когато светецът отпратил Елпидифор и двамата ученици, царят го повикал при себе си на разпит и най-напред започнал да го обвинява, че той, като е приел при себе си Глафира, я е укрил и не е донесъл за нея на царя. Светият епископ веднага дал достоен отговор с такава смелост, че разгневил царя и отново бил отведен в тъмницата. Тогава Ликиний изпратил при него трибуна с обещанието не само да забрави за случая с Глафира, но да го обсипе с почести, дори да го назначи за най-старши над всички жреци в града, ако епископът принесе жертви на боговете. Божият угодник Василий отвърнал на трибуна:

- Предай думите ми на царя. Ако ти би поискал да ми дадеш дори цялото царство, то и това не може да се сравни с онова,

което искаш да ми отнемеш: ти ме съблазняваш да отстъпя от истинския Бог и да служа на бесовете - губители на души, да се откажа от безсмъртната слава и да се насладя от временни и краткотрайни почести, чийто блясък ми е противен, които водят не към светлината, а към безпросветната тъмнина. Но ако искаш да послушаш добрия ми съвет, то по-добре ти се покори на мен в своето престъпление и се върни, както по-преди, към Христа, от Когото си се отрекъл. Падни смирено в нозете на милостивия Бог, на праведния наш Спасител. Покай се, отстъпи от нечестието си, за да не те осъди заради безумието ти праведният Съдия, Когото ти си наричал Бог и от Когото си се отрекъл.

Като чул от трибуна тези слова на светеца, Ликиний заповядал отново да увещават епископа да се подчини на царя, а ако откаже, да го хвърлят в морето, отсичайки главата му. “Тогава ще видим - казал той, - ще го спаси ли Галилеецът”.

Трибунът отново отишъл при светеца и му казал:

- Избирай между живота и смъртта; послушай царя и се поклони на неговите богове или незабавно ще бъдеш обезглавен и хвърлен в морето.

Като чул тази заплаха, светецът радостно възкликнал:

- Аз искам да послужа само на моя безсмъртен Цар и Бог и само на Неговите заповеди се подчинявам. А което вие наричате богове, това са бесове, които заедно с почитателите си ще бъдат хвърлени от истинския и единствен мой Бог, Владиката на всичко, в деня на праведния Негов съд, в неугасимия адски огън, в безпросветната тъмница, където ще плачат и скърцат със зъби. Правете с мен каквото поискате. Аз съм готов да приема за Христа не само посичане с меч и удавяне в морето, но и безброй други мъки. До последното си издихание аз няма да се отрека от Бога, моя Създател, и няма

да бъда виновен за вечния огън.

Убеден от тези думи, че увещанията са безполезни, трибунът заповядал да бият светеца, а после да го обезглавят и да го хвърлят в морето. По този начин твърде много християни, особено пастирите на Божието стадо, били предавани на смърт и ставали плячка на рибите. Христовият мъченик Василий приел ударите с радост и възклицавал:

- Никакви мъчения, нито болка, нито тъмница, нито огън, нито меч, нито и самата смърт не могат да ме отлъчат от всемилостивия Бог. Той е силен да ме избави от всякакви мъки.

По пътя към мястото за посичане светият мъченик пеел Давидовите псалми. След него вървял Елпидифор с дяконите и няколко християни. Когато всички пристигнали на определеното място, Елпидифор дал на войниците няколко монети и ги помолил да позволят на Василий да поговори малко с приятелите си. Воините се съгласили. Като преклонил колена на морския бряг и въздигнал ръце към небето, верният Христов служител започнал да се моли с тези думи:

- Господи Боже мой, Който си сътворил безплътните небесни сили и си прострял небето като кожа, утвърдил си земята върху водите, създал си морето, навсякъде и винаги присъстваш, милостив към онези, които Ти се боят и изпълняват заповедите Ти, чуй молитвите ми и съхрани Твоето вярно стадо, за пастир на което Ти си поставил мене, нищожния Твой раб, от всяка напаст, от елинското безбожие, от злодумството на хората, които Те хулят. Унищожи, Всемогъщи, поклонението пред идолите, разруши коварствата на дявола, а Твоята света църква възвеличи и преумножи. Приведи този град и тази страна в единомислие и единодушие, та всички да изповядват Тебе, истинския Бог. Направи всички хора да бъдат ревностни към доброто и да служат на Тебе, та

във всички да бъде прославено името на Отца и Сина и Светия Дух, и сега, и винаги, и във всички времена. Амин.

Като завършил молитвата, светецът прегърнал и целунал Елпидифор и двамата дякони, като се обърнал към тях със следните думи, с които някога великият апостол Павел приветствал Ефеските свещеници:

- Благословен Бог, Който не допусна да станем плячка на невидимите врагове, но съкруши коварството им и ни избави; сега враговете няма да посмеят да ни изкушават. Поклонете се от мен на моите братя и духовни чеда. Благодатта на Господа нашего Иисуса Христа да бъде с всички вас. Амин.

След това светият мъченик, като казал на палача: “Приятелю! Прави това, което ти е заповядано”, отново застанал на колене и с радост положил шията си под удара на меча, завършвайки своя благочестив подвиг.

Когато светецът бил обезглавен, Елпидифор, давайки на воините злато, ги молел да не хвърлят тялото на мъченика в морето, а да му го предадат за погребение. Но те не се съгласили, като казали, че се боят от царя, който за това ще ги накаже със смърт. Тогава Елпидифор помолил да му дадат само главата на епископа, но отново получил отказ. Те положили в една рибарска лодка тялото и главата на мъченика, отплували далеко от брега и хвърлили във водата на едно място тялото, а на друго главата.

Християните гледали от брега и плачели, а сред тях бил и свещеникът от Никомидия Иоан, който видял и впоследствие описал целия подвиг на светия мъченик. Верният Христов раб Елпидифор отвел двамата дякони обратно в своя дом и доколкото може, ги утешавал.

През същата нощ той имал насън божествено видение; явил

му се ангел и казал:

- Епископ Василий сега е в Синоп и ви очаква там. Вземи неговите дякони и отиди с кораб при него.

Видението се повторило на три пъти през нощта. Елпидифор разказал на дяконите за това и ги запитал дали знаят каква местност, или град е Синоп. Партений отвърнал:

- Синоп е крайморски град, където е проповядвал Христовото учение свети апостол Андрей. И аз видях насън свети Василий. Стори ми се, че той подава ръка на светия апостол, влиза заедно с него в църквата и ми казва: “Ще се сбъдне това, което виждаш”.

Тогава Елпидифор, като взел със себе си достатъчно злато и всичко необходимо за път, се качил с дяконите на един кораб и отплувал към град Синоп с горещата молитва Бог да обясни сънното видение.

Когато корабът се приближавал към града, Елпидифор насън видял ангел, който казал:

- От дясната страна на града хвърлете мрежа в морето и ще намерите скъпоценността, която търсите.

Като сочел мястото с пръст, ангелът показал и признаците, по които да го намерят. На Елпидифор му се сторило, че вижда там светъл дворец, а в него Василий с множество блестящи воини.

- Виждаш ли - продължил ангелът - този, когото търсеше? На сутринта го вземи.

Като станал от сън, Елпидифор разказал на спътниците си видението.

Рано сутринта те се отправили към дясната страна на града

и по признаците, посочени от ангела, намерили мястото. Там те видели рибари да подготвят мрежите си за риболов. Елпидифор казал на тези рибари:

- Ще ви платим колкото поискате, ако вие за късмет на всекиго от нас хвърлите мрежите и ни дадете това, което уловите.

Рибарите се съгласили и уговорили цената. Елпидифор и дяконите хвърлили жребий, за чий късмет да хвърлят първата мрежа. Жребият се паднал на Теотим. Хвърлили мрежата, но нищо не хванали. После изпитали щастието на Партений, но отново неудачно. Тогава Елпидифор възкликнал:

- Заповядвам ви да хвърлите мрежата не на мое име, а в името на моя Бог и аз на Него се надявам, че ловът не ще бъде безплоден.

Когато започнали да измъкват мрежата, рибарите почувствали тежестта и взели да говорят помежду си:

- Богът на този човек е по-щастлив от боговете на другите.

Като измъкнали мрежата, рибарите видели тялото на мъртвец и започнали сега да казват обратното, че уловът на Елпидифор е най-нещастният. Те искали да хвърлят трупа обратно във водата, но Елпидифор и спътниците му се възпротивили и поискали рибарите да им предадат тялото за достойно погребение и да вземат уговорената цена. Ловците отказвали парите, като казвали, че са хванали мъртвец, а не риба, но накрая по настояването на Елпидифор ги взели. Тялото на светеца било извадено на брега и дяконите и Елпидифор благоговейно, с радостни сълзи се докосвали до него. Те се удивлявали на чудото, виждайки, че главата, която палачът бил отделил от раменете и била хвърлена отделно в морето, се оказала на мястото си и следата от меча личала

само като белег на шията. Чудно благоухание се разнасяло от тялото на мъченика. Християните обвили останките на светеца с чисти погребални одежди, наели колесница, откарали ги в Амасия и там, като го оплакали, с чест го погребали в създадения от него храм. Такъв мъченически подвиг извършил свети Василий, Амасийският епископ.

Наскоро след неговата кончина великият цар Константин, като научил от тайните послания на сестра си за разврата, отстъпничеството и жестокостите на Ликиний, тръгнал срещу него с голяма войска и с Божията помощ го победил. Ликиний бил хванат жив в плен и заточен в Галия, където умрял от страшна смърт. Целият Изток се избавил от насилието на мъчителите и свободно започнал да служи на Христа Бога. По цялата вселена се разпространявала славата на Отца и Сина и Светия Дух, Единия Бог в Троица, на Когото чест и поклонение да бъде от всички през всички времена. Амин.

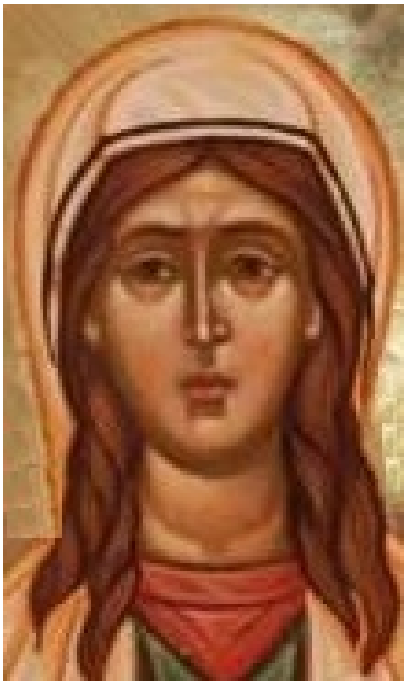
Кондак, глас 4:

Царево повеление преобидев, Царство Небесное получил еси, Василие, в нем же ликуя, поминай нас, чтущих память твою, священномучениче.

(Пренебрегнал царското повеление, Царството Небесно си получил, Василие; ликуващ в него, помени и нас, почитащите твоята памет, свещеномъчениче.)

В памет на светата праведна Глафира

(† 322 г.)

Целомъдрената и изпълнена със страх Божий девица Глафира била на служба при съпругата на император Ликиний, Констанция. Като разбрала за нечестивите намерения на развратния Ликиний, тя заминала от Никомидия в Амасия и тук живяла под защитата и охраната на епископ Василий. Когато Ликиний изискал тя да отиде при него за изпълнение на наказанието, тръгнала заедно с епископ Василий, но починала и така завършила своя път в небесните обители.

ЧЕТИ-МИНЕИТЕ

buditeli.info © 2017